

Fordele og ulemper ved løbende opdatering af den digitale Retskrivningsordbog

Margrethe Heidemann Andersen, Jørgen Nørby Jensen & Anita Ågerup Jervelund

Once a year, the digital version of Retskrivningsordbogen (the official dictionary of Danish Orthography) is updated with at least 150 new entries. The orthographical rules and the spelling of the existing entries in the dictionary remain unaltered. However, imprecisions in the orthographical system caused by the updating may occur. In this article we describe how we update the dictionary, and we discuss the problems these updates may cause.

1. Indledning

Fra og med 2014 bliver den digitale udgave af Retskrivningsordbogen (RO) en gang om året opdateret med mindst 150 nye opslagsord. Det er dog ikke helt uproblematisk at udvide den officielle Retskrivningsordbog løbende. Selvom der i princippet ikke ændres i de eksisterende former, bliver den gældende norm alligevel løbende udfordret i kraft af tilføjelsen af nye ord og nye eksempler, og i nogle tilfælde opstår der skævheder i normen.

I denne artikel vil vi beskrive hvordan vi opdaterer RO løbende, og vi vil give eksempler på hvad en sådan årlig opdatering gør ved den officielle retskrivningsnorm, som skolen og den offentlige sektor er forpligtede til at følge.

2. Hvordan opdateres RO?

Efter at den seneste Retskrivningsordbog var udkommet i 2012 i både trykt og digital form, begyndte Sprognævnet at drøfte hvordan den løbende opdatering af ordbogen skulle foregå. Der blev udarbejdet en strategi for opdateringen, og denne strategi blev drøftet på både institutmøder, bestyrelsesmøder og fagrådsmøder i Sprognævnet inden den blev vedtaget i

sensommeren 2013. Den første opdatering af RO blev offentliggjort i december 2014.

Ifølge strategien skal den digitale udgave af RO opdateres én gang om året i december måned ved at

- der indsættes nye opslagsord, ca. 150 ord om året
- der tilføjes oplysninger i eksisterende artikler, fx sammensætnings- og brugseksempler, betydninger samt bøjningsformer hvor de mangler
- der tilføjes eksempler e.l. i en retskrivningsregel for at tydeliggøre reglen.

Det fremgår tydeligt af strategien at den årlige opdatering ikke må indeholde normændringer, så der er altså ingen ændringer i staveformer, bøjningsformer, sammensætningsformer eller retskrivningsreglerne.

Af hensyn til især skoler og hele den offentlige sektor, som er forpligtede til at følge den officielle retskrivning som fastsat i RO, indføres der ikke normændringer løbende. Det er ikke rimeligt hvis sprogbrugerne skulle sætte sig ind i den slags retskrivningsændringer en gang om året. Det må vente ca. 10 år til der udkommer en helt ny RO i ca. 2022, som påpeget i strategien.

I strategien er det nærmere beskrevet hvilke tilføjelser der i givet fald kunne betragtes som normændringer, og hvilke der ikke kan, for det er ikke indlysende hvor grænsen går. I det følgende vil vi se nærmere på disse tilladte og ikketilladte tilføjelser ifølge strategien.

3. Tilføjelse af nye opslagsord

Det primære formål med den årlige opdatering er at få nye opslagsord i ordbogen. De fleste nye opslagsord følger et i forvejen normeret mønster og indgår fint i de almindelige retskrivningsregler. Det gælder fx *chokoladebar*, *e-cigaret* og *genforskning*, som kom med i opdateringen i 2014. Ordene *chokoladebar* og *genforskning* er sammensætninger hvor hvert led findes som simpleksord i RO i forvejen og således har en normeret stavemåde. Ordet *e-cigaret* følger andre ord med *e-* som førsteled, fx *e-bog* og *e-handel*, der alle skrives med bindestreg pga. forkortelsen *e*. Det er uproblematisk.

Flere af de nye opslagsord stammer ikke overraskende fra engelsk, og nogle af disse ord kræver lidt flere undersøgelser end de mere hjemlige ord.

Det gælder et ord som *tweete/twitte*, der endte med at blive opført som en dobbeltform fordi vores undersøgelser i forbindelse med opdateringen i 2014 viste at begge former er almindelige. Opslagsord der har en dobbeltform, kan altså også uden videre indsættes i ordbogen. Men hvis det viser sig at den ene dobbeltform forsvinder fra den faktiske sprogbrug, hvilket muligvis er ved at ske med formen *twitte*, kan vi ikke fjerne den fra ordbogen før der udkommer en ny udgave i ca. 2022.

4. Tilføjelse til eksisterende artikler

Det er muligt at indføre en del forskellige typer opdateringer i de eksisterende artikler. Nogle af disse opdateringer, fx tilføjelse (sletning el. ændring) af betydningsoplysninger, har ingen indflydelse på den ortografiske norm, og derfor forpligter de ikke på samme måde som opslagsformer, bøjningsformer og sammensætningsformer.

Der er især behov for at tilføje bøjningsformer og sammensætningsformer løbende, og strategien nævner specifikt at der kan tilføjes en bøjningsform dér hvor den mangler (eller er glemt). Typisk vil det dreje sig om tilføjelser af flertalsformer:

deficit *sb.*, -tet (FORMELT *underskud*) >

deficit *sb.* -tet, -ter *el.* deficit, -te(r)ne (FORMELT *underskud*)

Men det kan også være en tilføjelse af bestemt form singularis hvis det er den oplysning der mangler, jf. formen *itemmet* under opslagsordet *item*.

På samme måde som ved bøjningsformer kan der tilføjes sammensætningsformer hvis der ikke findes oplysninger om disse allerede:

kyllingekød *sb.*, -et >

kyllingekød *sb.*, -et, *i sms.* kyllingekød- *el.* kyllingekøds-, *fx*

kyllingekød(s)ret

Se Jervelund (2014) for yderligere eksempler på tilladte tilføjelser.

5. Ikketilladte tilføjelser og opdateringer

De tilføjelser som bliver betragtet som normændringer, er ændringer af eksisterende former eller tilføjelser til eksisterende former. Det gælder såvel opslagsords staveformer som bøjningsformer og sammensætningsformer. Det er herudover heller ikke muligt at indføre ændringer i retskrivningsreglerne.

Ved den årlige opdatering er det altså ikke muligt at gå fra en staveform til en anden. Hvis vi ønskede at ændre stavemåden *lav* 'sammenslutning' til *laug*, som mange sprogbrugere foretrækker – til trods for at den følger nogle meget forældede retskrivningsprincipper og ikke på noget tidspunkt i historien har været at finde i en officiel retskrivningsordbog – ville det ikke kunne lade sig gøre foreløbig.

Tilføjelser til eksisterende former er som sagt heller ikke tilladte ifølge strategien. Vi ville derfor ikke kunne indføre fx *tidsløs* som opslagsform ved siden af *tidløs*, selvom *tidsløs* er forholdsvis almindelig i den faktiske sprogbrug (jf. også dobbeltformerne *tidnød/tidsnød*, *tidmangel/tidsmangel*, *tidrøver/tidsrøver* m.fl.). En tilføjelse af en dobbeltform er altså ikke mulig, ligesom en sletning af en dobbeltform i øvrigt heller ikke er det.

Hvis et ord allerede er angivet med en flertalsform, kan vi selvsagt ikke udskifte denne form med en anden, men vi kan heller ikke tilføje en ny flertalsform ved siden af den eksisterende form. Vi kan fx ikke indføre flertalsformen *shops* ved siden af den eksisterende *shopper* (jf. afsnit 6.2).

Alt hvad der drejer sig om dobbeltformer i bred forstand, dvs. to side-stillede opslagsformer, bøjningsformer eller sammensætningsformer, kan der med andre ord ikke røres ved i en opdatering. Nye opslagsord kan dog godt indføres som dobbeltformer (jf. eksemplet *tweete/twitte* ovenfor). Man kan således opsummerende sige at en RO-opdatering må gå fra unormeret eller fra "en tom plads" til normeret eller "en udfyldt plads", men ikke fra én normering til en anden.

6. Inkonsekvenser i retskrivningsnormen

Som nævnt kan der uden videre indsættes nye opslagsord i den digitale udgave af RO. Principielt skulle der være tale om en forholdsvis uproblematisk opgave, men det er der ikke nødvendigvis.

Blandt de 212 nye opslagsord der blev indført i RO ved opdateringen i december 2014, finder man eksempelvis substantivet *hanggliding*. Ordet må siges at tilhøre rigssprogets almindelige ordforråd, og det er derfor rimeligt at det kan slås op i RO. Skrivemåden er for en umiddelbar betragtning uproblematisk. Den svarer til den almindelige (engelsknære) udtale af ordet, jf. fx udtaleoplysningerne i Den Danske Ordbog, og det er også den stavemåde der bruges i praksis.

Siden 1996 har man imidlertid kunnet slå ordet *paraglidning* op i RO. Dette ord har en dansk afledningsendelse (-*ning*), og herved bliver to ord der både etymologisk og orddannelsesmæssigt ligner hinanden, behandlet forskelligt.

Til grund for stavemåden *paraglidning* ligger en dansk udtale af ordet: ['pa:a.gliðneŋ]. Denne udtale er nævnt i Den Danske Ordbog, men det tilføjes at ordet også forekommer i formen *paragliding* med udtalen ['para.gljɔjden]. Og denne form er langt den hyppigste i den faktiske sprogbrug. En søgning i avisdatabasen Infomedia med periodeafgrænsningen 1.1.1990-17.6.2015 gav således i alt 1584 eksempler på den ukorrekte skrivemåde *paragliding*, mens der blot var 115 eksempler på den korrekte *paraglidning*. På den baggrund ville det ikke være urimeligt at ændre *paraglidning* til *paragliding* i RO, eller i det mindste tillade formen *paragliding* ved siden af *paraglidning*. Hvis man ændrer én staveform til en anden, vil der imidlertid være tale om en normændring, og i den løbende opdatering af ordbogen kan der ikke foretages normændringer. Det samme gælder tilføjelse af en dobbeltform (jf. afsnit 5). En eventuel ændring må således vente til der kommer en ny udgave af ordbogen. Indtil da må brugerne af RO leve med at to beslægtede ord rent retskrivningsmæssigt opfører sig forskelligt, og man kan hævde at der herved er opstået en skævhed i retskrivningsnormen.

6.1. Baggrunden for formen *paraglidning*

Hvorfor *paraglidning* i sin tid blev indført som eneform i RO, fortæber sig lidt i det uvisse, men det hænger formodentlig sammen med at der i Sprognævnets ordsamling faktisk var flere citater med denne stavemåde. Ordsamlingen udgjorde især tidligere et vigtigt grundlag for fastlæggelsen af retskrivningen; nu suppleres der med en lang række andre kilder. En anden grund kan være de fordanskningsbestræbelser som igennem hele den officielle retskrivnings historie har spillet en større eller mindre rolle. I *Bekendtgørelse om Dansk Sprognævns virksomhed og sammensætning* kan man således læse ”at fremmedord, der er blevet almindelige i dansk, skrives i overensstemmelse med de regler, der gælder for oprindelige danske ord og ældre låne- og fremmedord i dansk. Dette princip gælder først og fremmest ord fra græsk, latin og fransk og ord dannet af græske, latinske og franske bestanddele. Ord fra andre sprog, specielt nyere ord, skrives som hovedregel i overensstemmelse med skrivemåden i det pågældende sprog eller med international praksis” (§ 1, stk. 3).

Engelske låneord (der her gemmer sig under betegnelsen ”ord fra andre sprog”) får således som hovedregel ikke en dansk stavemåde, men der sker alligevel en vis ortografisk tilpasning. Når et engelsk låneord har vundet indpas i sproget, tages der fx ikke hensyn til den engelske praksis med at særskrive betydningsmæssige enheder. Vi skriver fx *artdirector*, *clockradio*, *heavyrock*, *exitpoll*, *cheerleader* og *matchfixing*. Engelsk har *art director*, *clock radio*, *heavy rock*, *exit poll*, *cheer leader* og *match fixing*.

I forhold til afledning er billedet lidt mere broget, men der har tidligere været flere engelske låneord med dansk afledning i RO, fx *jogning* (ved siden af *jogging*) i RO 1986 og RO 1996 og *hackning* (ved siden af *hacking*) i RO 1996 og RO 2001. Ved visse ord er der i RO 2012 både en dansk og engelsk form, fx *booking/bookning*, *headhunting/headhunting*, og ved andre kun en engelsk, fx *downloading*. Den modsatte udvikling ses ved ordet *mobning*. Da ordet kom ind i dansk i begyndelsen af 1970’erne, kunne man også støde på formen *mobbing* (jf. Nye Ord i Dansk 1955 til i dag), men i dag er den danske form enerådende. Trods en vis variation på området er hovedtendensen dog klar: Der bliver færre fordanskede former og flere genuine. Også af disse grunde kunne en ændring af *paraglidning* til *paragliding* være på sin plads.

6.2. Bøjningen af nye opslagsord i RO

Også hvad angår bøjningen af nye opslagsord, kan der opstå problemer. Ved den kommende opdatering af RO i december 2015 vil vi efter al sandsynlighed indføre ordet *webshop*. Ordet skal skrives på den anførte måde, men hvad med bøjningen? Ved at se på hvordan et beslægtet ord som *workshop* er beskrevet i RO, kan man nå frem til at der i pluralis bør være valgfrihed mellem *webshopper* og *webshops*. Ifølge RO kan *workshop* nemlig hedde både *workshops* og *workshopper* i pluralis. Men hvis man i stedet lader ordet *shop* være mønster for bøjningen, kan man nå frem til at det kun kan hedde *webshopper* i pluralis. Ordet *shop* har været med i RO siden 1986 og har hele tiden kun haft pluralisformen *shopper*.

Ordet *workshop* har i øvrigt ikke altid haft mulighed for *-s* i pluralis i den officielle retskrivning. Det fik det først med RO 2012. Her blev der ved en lang række substantiver der stammer fra engelsk, indført pluralis-s'er ved siden af (eller i stedet for) danske pluralisbøjninger (jf. Nørby Jensen 2013), fx *jobs* (ved siden af *job*), *teams* (ved siden af *team*), *hooligans* (ved siden af *hooliganer*) og altså *workshops* (ved siden af *workshopper*).

Dansk Sprognævn har principielt ikke noget imod ord fra andre sprog, men nævnet har ikke desto mindre traditionelt anset det for ønskværdigt hvis sådanne ord i så høj grad som muligt kunne tilpasses grammatisk, dvs. mht. bøjning, til det danske sprogsystem. RO har derfor som hovedregel været temmelig tilbageholdende med at tillade pluralis-s'er. Som de ovenstående eksempler antyder, har ordbogen undertiden været så tilbageholdende at det næsten kunne betragtes som en form for morfologisk purisme. Med Henrik Galberg Jacobsens ord har det altid været "lidt pinligt at det ellers fornuftige og upuristiske Sprognævn ikke i højere grad anerkendte den faktiske sprogbrug på dette punkt" (Galberg Jacobsen 2013: 287). Pluralisformer som *jobs*, *teams*, *workshops* osv. har i hvert fald for længst vundet indpas i det almindelige skrift- og talesprog, også blandt gode og sikre sprogbrugere, og de blev derfor langt om længe anerkendt i RO 2012. Ordet *shop* blev imidlertid forbigået, og vi har nu den situation at ordene *shop* og *workshop* rent bøjningsmæssigt behandles forskelligt i RO. Sandsynligvis vil vi lade ordet *webshop* følge *workshop* og altså tillade både *webshops* og *webshopper* i pluralis. Derimod kan vi ikke indføre pluralisformen *shops*, for en tilføjelse til en eksisterende form er at betragte som en normændring (jf. afsnit 5).

7. Normændring eller ej?

Et yderligere problem er at det undertiden kan være svært at afgøre hvad der er en normændring, og hvad der ikke er. Lad os sige at vi ved opdateringen i december 2015 vil sætte ordet *tantralsex* ind i RO. Stavemåden giver sig selv, men kan ordet fx bøjes i bestemt form singularis (*tantralsexen*)? I den forbindelse er det naturligvis oplagt at se på hvordan andre ord på (-)sex er behandlet i ordbogen. RO 2012 indeholder i alt seks ord på (-)sex (*sex*, *købesex*, *gruppesex*, *analsex*, *oralsex* og *telefonsex*). Ved fem af de seks ord står der blot at de er fælleskøn, og der er ikke angivet nogen bestemt form singularis. Af *Vejledning i ordbogens brug* (RO 2012, s. 16) fremgår det at der ved substantiver er ”givet oplysning om bestemt form singularis, ubestemt form pluralis og bestemt form pluralis når disse kendes”. Endvidere hedder det: ”Ved ord der næppe forekommer i bestemt form singularis, er der i parentes givet oplysning om ordets køn” (s. 17). Ifølge ordbogen forekommer de fleste af de nævnte ord altså næppe i bestemt form (*sexen*, *analsexen*, *telefonsexen* osv.). Ved opslagsordet *gruppesex* er formen *gruppesexen* imidlertid eksplicit angivet, men sådan har det ikke altid været. I den nedenstående figur kan man se hvordan ord på (-)sex er blevet behandlet i RO siden 1986:

RO 1986	RO 1996	RO 2001	RO 2012
			analsex sb. (fk.)
gruppe sex	gruppe sex sb., -en	gruppesex sb., -en	gruppesex sb., -en
		købesex sb., en	købesex sb. (fk.)
			oralsex sb. (fk.)
sex, en	sex, en	sex sb., en	sex sb. (fk.)
			telefonsex sb. (fk.)

Figuren viser flere ting. For det første er der sket en forøgelse af antallet af ord på (-)sex. For det andet kan man se at *sex* og *gruppesex* i 1986 havde samme (manglende) bøjning. Den lodrette streg i RO 1986 og RO 1996 markerede at oplysninger om ordets bøjning skulle findes under det ord der

stod efter den lodrette streg, i dette tilfælde *sex*. Der var kun givet oplysninger om bøjning mv. hvis de afveg fra oplysningerne under sidsteleddet som opslagsord. Mange brugere havde dog svært ved at forstå hvad strengen egentlig betød, og derfor blev den fjernet igen i RO 2001 (se Jervelund 2001). I 1996 blev der indsat bøjningsoplysninger ved *gruppensex*, men ikke ved *sex*, og sådan har det været lige siden. De øvrige ord med *sex* som andetled har fulgt bøjningsmønsteret for simpleksordet *sex*, dvs. ingen bøjning. Imidlertid er det svært at se hvorfor fx *gruppensex* og *købesex* skal behandles forskelligt i ordbogen. Hvorfor kan man skrive *gruppensex*, men ikke *købesex*? Mest rimeligt ville det således være at behandle de pågældende ord på samme måde. Én mulighed er at lade ordet *gruppensex* danne mønster for de andre ord. I så fald skal der eksplicit angives bestemt form singularis ved alle de nævnte ord (*sexen, analsexen, oralsex* osv.). Der vil være tale om tilføjelser til eksisterende artikler, og det er en tilladt opdatering (jf. afsnit 4). En anden mulighed er at lade de andre ord danne mønster for beskrivelsen, og så skal bøjningsformen ved *gruppensex* fjernes, men det ville næppe kunne betragtes som en tilladt opdatering og må derfor vente til en ny udgave af RO.

De ovenstående eksempler afslører et paradoks ved den løbende opdatering af RO: På den ene side kan vi indsætte nye opslagsord oftere og hurtigere end nogensinde før, men på den anden side kan vi ikke altid foretage de nødvendige justeringer i normen.

8. Nye opslagsord i RO. Er det en god ide?

Forud for den første opdatering af RO udformede Sprognævnet sammen med analyseinstituttet CEM Institute – Voxmeter en omnibusundersøgelse hvor 1002 personer blev stillet en række forskellige spørgsmål, bl.a. om deres brug af digitale og trykte opslagsværker om dansk sprog. Hensigten med omnibusundersøgelsen var fra Sprognævnets side at finde ud af i hvor høj grad RO anvendes og kendes af danskerne. Respondenterne blev bl.a. spurgt om deres holdning til at Retskrivningsordbogen bliver opdateret én gang om året, og det blev nævnt at ord som *gastropub*, *makeover* og *selfie* snart ville være at finde i RO. Langt de fleste af de adspurgte, nemlig 69 %, mente at det var en god ide, mens 16 % mente at det var en dårlig ide, og 15 %

svarede ”ved ikke”. Men spørgsmålet er hvad det er respondenterne har svaret på: Er det at RO bliver opdateret løbende? Er det at RO bliver opdateret én gang om året (og ikke fx to gange om året)? Eller er det snarere at RO bliver opdateret med ord af typen *gastropub*, *makeover* og *selfie*, altså nye eller nyere ord, ofte engelske lån? Det fremgår af respondenternes begrundelser at det størstedelen af dem forholder sig til, er at der kommer nye engelske ord ind i ordbogen. Blandt de negative respondenter er der således flere der giver udtryk for at opdateringen ikke drejer sig om danske ord, men om engelske, og at man ikke synes at engelske ord som *selfie* og *makeover* burde komme ind i en dansk ordbog (altså RO), men at de i stedet burde findes i en slangordbog. Omvendt er der en del af de positive respondenter der svarer at det er godt at ord som *selfie* og *makeover* kommer ind i RO fordi sproget udvikler sig, og vi bliver nødt til at følge med udviklingen.

Selvom undersøgelsen viser at respondenterne primært har taget stilling til optaget af engelske ord i ordbogen, må man konkludere at danskerne generelt synes at det er en god ide at RO løbende bliver opdateret. Og man kunne forestille sig at hvis spørgsmålet havde været formuleret anderledes (hvis der fx også havde været eksempler på nye opslagsord som *cirkelspark* og *elcykel*), ville der måske have været endnu flere positive tilkendegivelser.

9. Sammensætninger i RO's søgelog

RO's søgelog kan bruges til at finde oplysninger om hvilke opslagsord brugerne leder forgæves efter. Vi har her begrænset os til at undersøge unikke søgninger i søgeloggen på én bestemt dag, nemlig d. 27. april 2015. Stikprøven indeholder knap 300 forskellige søgninger, og vi har her koncentreret os om de søgninger der handler om manglende sammensætninger i ordbogen.

Der er i RO visse begrænsninger med hensyn til udvalget af ord. En af de væsentligste vedrører ”de sammensætninger hvis betydning umiddelbart fremgår af de enkelte leds betydninger, fx *morgenbad*, *morgencomplet*, *morgenkaffe*, *morgentog*. Sådanne sammensætninger er ikke medtaget, medmindre de er meget gængse, fx *morgenkaffe*, eller de kan volde problemer med hensyn til stavning, bøjning eller orddannelse, fx *morgencomplet*” (Vejledning i ordbogens brug s. 11). Den konklusion som

folk der ikke læser vejledningen (og dem er der formentlig mange af), drager når de forgæves leder efter helt almindelige sammensætninger som *kaffedrikning* og *kaffefilter*, er ofte at der så må være tale om sammensætninger som enten ikke er gangbare, eller som ikke er en del af ”det officielle danske ordforråd”, og det udgør med Erik Hansens ord ”et nationalpædagogisk problem” (Hansen 2000:12). En løsning på dette nationalpædagogiske problem kunne være at indlemme flere af de sammensætninger som søgeloggen viser at brugerne har ledt forgæves efter, i ordbogen. Det drejer sig fx om sammensætninger som *dialogmøde*, *kvalitetsvare*, *lægemiddelmarked* og *sociokulturel*. Ingen af disse sammensætninger findes i ordbogen, men det gør *dialogboks*, *kvalitetsarbejde* og *lægemiddelindustri* til gengæld – og så burde det være ligetil at se hvordan de manglende sammensætninger staves. *Sociokulturel* findes ikke mere som opslagsord i ordbogen, men er rykket ned som sammensætningseksempel under orddelen *socio*-. Selvom RO i dag indeholder langt flere sammensætningsoplysninger end tidligere (Heidemann Andersen, Nørby Jensen & Jervelund 2014), kan man på baggrund af søgeloggen og den generelle viden om at mange ikke læser vejledningen i RO, diskutere om der er nok sammensætninger i ordbogen, og om det er hensigtsmæssigt at sammensætningseksempler ikke findes på alfabetisk plads (jf. Tarp 2013). Til den førstnævnte kritik kan man indvende at man kan blive ved med at sætte sammensætninger ind i en ordbog uden nogensinde at have en udtømmende liste, og at RO i det mindste giver hjælp til hvordan almindelige sammensætninger dannes. Når det er sagt, skal det dog ikke være nogen hemmelighed at vi overvejer muligheden af at sætte flere sammensætningseksempler ind i den digitale version af ordbogen fordi der jo ikke er de samme begrænsninger her i forhold til ordbogens størrelse som ved den trykte ordbog. Den sidstnævnte kritik er berettiget i og med at det er uhensigtsmæssigt at brugerne ikke umiddelbart finder en sammensætning som *sociokulturel* (der jo rent faktisk findes i ordbogen) sådan som den digitale Retskrivningsordbogs søgefunktioner er nu.

10. Konklusion

Sprognævnet har meldt klart ud at den årlige opdatering af RO ikke indeholder ændringer i den eksisterende retskrivningsnorm. For at kunne leve op

til dette har det været nødvendigt at fastlægge nøje hvilke opdateringer der kan lade sig gøre uden at ændre i normen. Det har vi forsøgt at formulere i en strategi for den løbende opdatering af RO. Nu har vi gjort os de første erfaringer med opdateringen, og det er muligt at strategien må udvides og præciseres så de problemer vi har beskrevet her i artiklen, formindskes. Men spørgsmålet er hvor meget vi kan gøre med god samvittighed og stadig påstå at der ikke er tale om løbende normændringer. Hvor går grænsen mellem fejlrettelser, forglemmelser og udbedringer af utilsigtede ortografiske skævheder på den ene side og egentlige normændringer på den anden side? Andre ordbøger kan nemt ændre og rette løbende, men RO er forpligtet på en helt anden måde med sin status som den officielle retskrivningsordbog.

Litteratur

Ordbøger

- Den Danske Ordbog* (2003-2005). <www.ordnet.dk/ddo>
Nye Ord i Dansk 1955 til i dag. <www.dsn.dk/noid>
Retskrivningsordbogen (4. udg., 2012). <www.dsn.dk/ro>

Anden litteratur

- Galberg Jacobsen, Henrik (2013): 2012-retskrivningen – i historisk perspektiv. I: *Gode ord er bedre end guld. Festskrift til Henrik Jørgensen i anledning af 60-års dagen*, 273-298.
- Hansen, Erik (2000): Normering og Sprognævn. I: Holmen, Anne & Jørgensen, J.N. (red.): *Sprogs status i Danmark i år 2011. Københavnerstudier i tosprogethed* 32. Danmarks Pædagogiske Universitet, 7-20.
- Heidemann Andersen, Margrethe, Nørby Jensen, Jørgen & Jervelund, Anita Ågerup (2014): Kommentar til Sven Tarp: Retskrivningsordbog på godt og ondt. I: *LexicoNordica* 21, 195-213.
- Jervelund, Anita Ågerup (2001): Stregen strøget! I: *Nyt fra Sprognævnet* 2001/4, 6-8

- Jervelund, Anita Ågerup (2014): 100 nye ord om året – tilføjelse af nye ord i RO. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2014/2, 3-7.
- Nørby Jensen, Jørgen (2013): Ændrede bøjningsformer i Retskrivningsordbogen 2012. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2013/1, 18-19.
- Tarp, Sven (2013): Retskrivningsordbog på godt og ondt. I: *LexicoNordica* 20, 185-200.

Margrethe Heidemann Andersen
seniorforsker, ph.d.
Dansk Sprognævn
Worsaaesvej 19, 4. sal
DK-1972 Frederiksberg C
heidemann@dsn.dk

Jørgen Nørby Jensen
seniorkonsulent, cand.mag.
Dansk Sprognævn
Worsaaesvej 19, 4. sal
DK-1972 Frederiksberg C
jn.jensen@dsn.dk

Anita Ågerup Jervelund
seniorkonsulent, cand.mag.
Dansk Sprognævn
Worsaaesvej 19, 4. sal
DK-1972 Frederiksberg C
aagerup@dsn.dk